

INDENRIGS- OG SUNDHEDSMINISTERIET

Sundhedsudvalget 2022-23 (2. samling)
SUU Alm.del - endeligt svar på spørgsmål 460
Offentligt

Slotsholmsgade 10-12
DK-1216 København K

T +45 7226 9000
F +45 7226 9001
M sum@sum.dk
W sum.dk

Folketingets Sundhedsudvalg

Dato: 19-10-2023
Enhed: FOBS
Sagsbeh.: DEPCFMA
Sagsnr.: 2023-585

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 459 (Alm. del), som Folketingets Sundhedsudvalg har stillet til indenrigs- og sundhedsministeren den 7. juni 2023. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Mikkel Bjørn (DF).

Spørgsmål nr. 459:

”Vil ministeren redegøre for det lave antal bøder udstedt i 2022 for ulovlig tobak eller salg af tobaksprodukter til mindreårige som følge af Sikkerhedsstyrelsens politianmeldelser, når Sikkerhedsstyrelsen samlet indgav 345 politianmeldelser for salg af ulovlig tobak eller salg til mindreårige, og mener ministeren, at dette resultat er tilfredsstillende? Der henvises til REU alm. del – svar på spm. 578, og bilag 1 til ERU alm. del – svar på spm. 100.”

Svar:

. / . Jeg kan indledningsvist gøre opmærksom på, at Erhvervsministeriet d. 10. oktober 2023 har fremsendt en berigtigelse til Folketinget angående bilag 1 til ERU alm. del – svar på spm. 100. Jeg har i forlængelse heraf indhentet bidrag fra Sikkerhedsstyrelsen, der har oplyst følgende, som jeg kan henholde mig til:

”De tidligere anførte 345 politianmeldelser ved fund af illegale varer ved kontrolaktioner i butikker og kiosker for 2022 blev beregnet ved at lægge antallet af overtrædelser i 2022 på området for alderskontrol (124) sammen med antallet af overtrædelser i 2022 på området for tobak (221). Efter nærmere gennemgang, er det ikke alle overtrædelser som fører til politianmeldelser. Derfor er tallet korrigeret til 155 jf. berigtigelse til bilag 1 vedr. besvarelse af EUU alm. del spm. 100”.

Jeg har til brug for besvarelse af spørgsmålet indhentet bidrag fra Justitsministeriet, der har oplyst følgende, som jeg kan henholde mig til:

”Justitsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet en udtalelse fra Rigsadvokaten, der har oplyst følgende:

”Rigsadvokaten bemærker indledningsvis, at Rigsadvokaten ikke kender til baggrunden for oplysningen om, at ”Sikkerhedsstyrelsen samlet indgav 345 politianmeldelser for salg af ulovlig tobak eller salg til mindreårige”, herunder hvilke nærmere overtrædelser, som de pågældende anmeldelser vedrører.

Rigsadvokaten kan henvise til Justitsministeriets besvarelse af 12. maj 2023 af spørgsmål nr. 578 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg og Indenrigs- og Sundhedsministeriets besvarelse af 13. juni 2023 af spørgsmål nr. 314 (Alm. del) fra Folketingets Sundhedsudvalg. Rigsadvokaten kan i den forbindelse oplyse, at der ikke findes en særskilt gerningskode i politiets sagsstyringssystem POLSAS vedrørende sager

om ulovligt salg af tobaksvarer, tobakssurrogater, urtebaserede produkter og elektroniske cigaretter mv., herunder salg til mindreårige. Det bemærkes, at gerningskoden "94128 Tobak, salg t/unge under 18 år", der henvises til i besvarelsen af spørgsmål nr. 578 (Alm. del), ikke omfatter alle sager, der er anmeldt af Sikkerhedsstyrelsen, vedrørende salg af ulovlige tobaksvarer og salg til mindreårige, idet disse sager kan være oprettet i POLSAS på en række forskellige gerningskoder. Dertil kommer, at sager vedrørende gerningskoden "94128 Tobak, salg t/unge under 18 år" også kan omfatte afgørelser i sager, som ikke er anmeldt af Sikkerhedsstyrelsen. Det er således ikke umiddelbart muligt ud fra antallet af bøder, der er givet for overtrædelser omfattet af den pågældende gerningskode, at udlede, hvordan sager om salg af ulovlig tobak og salg til mindreårige, der er anmeldt af Sikkerhedsstyrelsen, generelt afgøres i politikredsene.

Rigsadvokaten har til brug for besvarelsen af spørgsmålet anmodet fire udvalgte politikredse om nærmere oplysninger om deres behandling af sager anmeldt af Sikkerhedsstyrelsen vedrørende tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede produkter (jf. lov nr. 213 af 31. marts 2004 om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år med senere ændringer) samt elektroniske cigaretter mv. (jf. lov nr. 426 af 18. maj 2016 om elektroniske cigaretter m.v. med senere ændringer).

Politikredsene har bl.a. oplyst, at politikredsenes behandling af sager omfattet af denne lovgivning, herunder salg til mindreårige, tager udgangspunkt i den skriftlige anmeldelse fra Sikkerhedsstyrelsen, som ud over en beskrivelse af det begåede strafbare forhold og anmodning om politiets efterforskning, også indeholder relevant dokumentation mv. Anmeldelsen indeholder desuden Sikkerhedsstyrelsens umiddelbare indstilling til tiltalerejsningen, ligesom Sikkerhedsstyrelsen i udgangspunktet kommer med en indstilling til bødens størrelse. Politiets efterforskning tilrettelægges på baggrund af indstillingen og vil almindeligvis omfatte almindelige efterforskningsskridt, såsom sigtelser, afhøringer, indhentelse af eventuel yderligere dokumentation mv.

Politikredsene har i den forbindelse oplyst, at sager om tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede produkter samt elektroniske cigaretter mv., herunder salg til mindreårige, ses at være oprettet på mange forskellige gerningskoder.

Københavns Politi har bl.a. oplyst, at politikredsen både modtager skriftlige anmeldelser fra Sikkerhedsstyrelsen vedrørende tobaksvarer mv., samt anmeldelser i forbindelse med kontroller, hvor politikredsen bistår Sikkerhedsstyrelsen og beslaglægger de varer, som Sikkerhedsstyrelsen vurderer er ulovlige. Politikredsen har endvidere bemærket, at der er sagstyper, bl.a. vedrørende elektroniske cigaretter, hvor der findes begrænset retspraksis vedrørende bødestørrelser, og at politikredsen aktuelt afventer en afgørelse i en sag ved Københavns Byret med henblik på at fastsætte bødeniveauet i en række konkrete sager. Disse forhold er medvirkende til, at der kan være en

længere sagsbehandlingstid forbundet med vurderingen af anmeldelser vedrørende tobaksvarer mv.

Syd- og Sønderjyllands Politi har bl.a. oplyst, at politikredsen inden for det seneste år har modtaget ca. 100 anmeldelser fra Sikkerhedsstyrelsen, som vedrører udenlandske webbutikkers ulovlige markedsføring af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere. Sagerne vedrører markedsføring fra virksomheder, som er hjemmehørende i tredjelande, hvor det erfaringsmæssigt kan være særdeles vanskeligt at gennemføre efterforskning. Syd- og Sønderjyllands Politi har derfor meddelt Sikkerhedsstyrelsen, at der, for så vidt angår anmeldelser relateret til webbutikker i tredjelande, f.eks. Kina, ikke vil blive indledt efterforskning i sagerne, jf. retsplejelovens § 749, stk. 1, idet anmeldelserne ikke forventes opklaret med en efterforskningsindsats, der står i rimeligt forhold til sagens alvor og karakter.

Østjyllands Politi har bl.a. oplyst, at den kategori af sager, som umiddelbart oftest ses anmeldt af Sikkerhedsstyrelsen, er sager om markedsføring af udstyr, der gør det muligt at ændre duft, smag eller røgudviklingsintensitet i de pågældende tobaksvarer og urtebaserede rygeprodukter (§ 15 a i lov nr. 608 af 7. juni 2016 om tobaksvarer m.v. med senere ændringer). Sagerne er resultatet af både Sikkerhedsstyrelsens fysiske tilsyn, hvor styrelsen har været til stede på salgsstedet (f.eks. en kiosk), og ved online tilsyn.

Østjyllands Politi har endvidere oplyst, at politikredsen sjældent modtager anmeldelser om sager om salg af tobak og tobaksprodukter til mindreårige. Visse sager, som er anmeldt af Sikkerhedsstyrelsen omhandlende salg af tobak til unge under 18 år, kan være svære at løfte bevismæssigt. Dette er f.eks. sager, hvor kiosksælgeren nægter forholdet, og hvor Sikkerhedsstyrelsen ikke har sikret identiteten på den unge køber (foto af person, foto af id eller lignende), hvorved politiet ikke kan foretage afhøring af pågældende, og hvor der alene er Sikkerhedsstyrelsens ord for, at køberen var mindreårig, og at kiosksælgeren burde have været vidende herom. Det kan være medvirkende til, at sådanne sager ikke fører til videre strafforfølgning.

Sydsjællands og Lolland-Falsters Politi har bl.a. oplyst, at politikredsen har modtaget et relativt lavt antal anmeldelser fra Sikkerhedsstyrelsen vedrørende ulovligt salg af tobak mv. til mindreårige. Politikredsen kan ikke pege på særlige forhold, som gør sig gældende, når sagerne skal afgøres.

Rigsadvokaten kan henholde sig til politikredsenes bemærkninger om sagernes karakter og behandling.””

Ovenstående bekræfter mig i, at der på dette område er en række udfordringer. Sikkerhedsstyrelsen fører kontrol med, at tobaksvarer ikke må sælges til personer under 18 år, men de har ikke de nødvendige redskaber til at føre en effektiv kontrol. Kontrollen er også udfordret af, at distributionen og salget foregår mellem private, gennem de sociale medier m.v. Derfor er der behov for at sætte markant ind på dette

område med bl.a. bedre kontrolredskaber og håndhævelse. Myndighederne skal have nye værktøjer og skal kunne gribe ind, hvis der foregår ulovligheder.

Det er noget af det, som jeg skal drøfte med Folketingets partier i forbindelse med vores forhandlinger om en styrket indsats mod børn og unges brug af tobak, nikotin og alkohol.

Med venlig hilsen

Sophie Løhde